

Haandværkets Udøvere paa Landet, for at bruge et Udtryk, der anvendes paa et andet Omraade, til menige i anden Klasse. Jeg tror, det vil være højst uheldigt, om man til de Tendenser, der fra anden Side ofte fremtræde efter at drage en skarp og lidet heldig Adskillelse mellem Land og By, vilde føje denne. Det vilde tage sig højst besynderligt ud, om Lovgivningsmagten paa en Maade stemplede Haandværket paa Landet som noget, man ikke behøver at gøre noget for at hæve, medens man derimod anser det for nødvendigt i Købstæderne og Handelspladserne. — Dertil kommer endnu en Betragtning, og det er den, at efter min Mening indskrænker man derved Haandværkerne paa Landet betydeligt i deres Næringsret; thi de ville ikke kunne gøre Brug af Bestemmelsen i Lovforslagets § 12, hvorefter en Haandværker kan drive Næring, naar han har løst Næringsadkomst. i andre Kredse, altsaa ogsaa i Købstæderne. En Fabrikant paa Landet er, naar han ikke har taget Fagprøve, udelukket fra at have en Filial i Købstæderne, hvor Prøven efter de Herrers Mening skal fordres. Jeg tror dette er meget uheldigt og i mange Retninger til stor Gene for Haandværkerne paa Landet. — Dertil kommer endnu til Slutning dette, som jeg beder de Herrer ogsaa lægge Mærke til, at man maaske er tilbøjelig til at tro, at Haandværket paa Landet er en forsvindende Del af Haandværket i det hele Land. Men det er saa langt fra Tilfældet, at den sidste Industri-tælling i 1897 jo tilfulde har godtgjort, at Haandværket har langt flere Udøvere paa Landet end i Købstæderne. I denne Henseende er det ikke uden Interesse at oplyse efter Industritællingen i 1897, at der var følgende Bedrifter: for Tilvirkning af Næringsmidler i hele Landet 11,701 Virksomheder, deraf de 7750 paa Landet, Tekstilindustrien var repræsenteret med 4358 Forretninger, af disse var 3569 paa Landet, Beklædningsindustrien, altsaa Skomagere, Skrædere osv., var repræsenteret med 23,557, af disse var 14,090 paa Landet, af Bygningshaandværkere, altsaa noget af det betydningsfuldeste Haandværk for det store almindelige Publikum, var der 19,781 i hele Landet, deraf paa Landet 14,137, Trævareindustrien omfattede 4896 Virksomheder, deraf 3443 paa Landet, Garveri- og Sadelmagervirksomhed var repræsenteret af 227, deraf 140 paa Landet, af Forarbejdere af Sten og Ler var der 1757, deraf 1390 paa Landet, af Forarbejdere af Metal, altsaa Smede osv. 9383 deraf 6341 paa Landet alene. De Herrer ville se, at,

hvis det er en Velgerning, de virkelig vise mod Haandværk og Industri ved at indføre Fagprøver, gøre de en stor Uret mod det store Flertal af Haandværkere, og jeg er overbevist om, at heller ikke Haandværket paa Landet vil være taknemmeligt for, at man saaledes, som jeg før tillod mig at udtale, har forsøgt at ville sætte dem i de meniges 2den Klasse, og det saa meget mindre, som jeg har personlig Erfaring for, at der i fuldt Maal er den samme Interesse og Tilbøjelighed hos Landbefolkningen til at skaffe sig Uddannelse i deres Fag, som hos Købstædernes Beboere, det viser Besøget paa de tekniske Skoler, som ere lige saa stærkt besøgte af Folk fra Landet som fra Købstæderne, og det vise ligeledes de frivillige Fagprøver, der næsten i samme Omfang aflægges af Folk fra Landet som fra Købstæderne. Jeg synes derfor, det er urigtigt af de Herrer, at de her ville gøre et Forsøg paa at bringe en Adskillelse mellem Haandværket i Købstæderne og paa Landet til Stede, en Adskillelse, som ikke er retfærdig, og som heller ikke i andre Retninger kan siges at være heldig. — Nu vil man mulig paaberaabe sig, at man har gjort dette i Norge. Ja, man har gjort noget i Norge, men slet ikke det, de Herrer her ville forsøge. For det første har man i Norge slet ikke gjort Fordringen om Prøve anvendelig paa Fabrikdrift, og for det andet er Lovgivningen i Norge med Hensyn til Adgang til overhovedet at faa Borgerskab paa Landet helt forskellig fra vor, idet paa Landet er saa at sige slet ingen Haandværkdrift tilladelig uden i visse ganske bestemte og faa Kategorier. Nu aabner imidlertid ogsaa den norske Lov af 1894 Adgang paa Ladestæderne — noget, der nogenlunde svarer til vore Handelspladser, men dog noget forskellig derfra — for Ladestædernes Bestyrelse til ved kongelig Resolution at faa de i Købstæderne gældende Regler om Adgang til Haandværk overførte dertil. — Jeg kan ikke nægte, at jeg vilde højlig beklage, hvis dette Ændringsforslag skulde blive vedtaget. Lige saa sikker jeg er paa, at det Ændringsforslag, som forelaa til 2den Behandling, hvis det var blevet vedtaget, ikke vilde tilfredsstille i Længden i nogen Retning, er jeg overbevist om, at disse Ændringsforslag kun vilde give Anledning til forøget Misfornøjelse.

Jeg kommer nu til Ændringsforslagene under Nr. 14 og 15, vedrørende den Bestemmelse, der findes i § 29, hvorefter der inden for Købstædernes Læbælte ikke maa